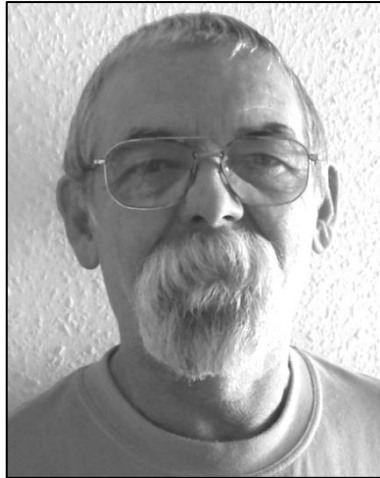


CSONGRÁDY BÉLA

Új karaktert adott a lapnak
Emlékezés Végh Miklós (1944–2020) főszerkesztőre



Örök körforgás az élet, s ebből következően nemcsak a születést, az elmúlást is magában hordozza. E törvényszerűség valamennyi élőlényre vonatkozik, de közülük egyedül az ember van tudatában földi létének s egyszersmind pályafutása végeztének. Érzelmileg azonban nem könnyű ezt felfogni, elfogadni, s a szomorú, visszafordíthatatlan tények lelki feldolgozása annál nehezebb, minél közelebb állótól vagyunk kénytelenek véglegesen elválni.

Az én alábbi búcsúszavaim – amelyek természetesen nemcsak a magam, hanem a Palócföld valamennyi volt és jelenlegi szerkesztője, munkatársa, olvasója nevében fogalmazódnak meg – korántsem szokásos előzmények után, enyhén szólva különös szituációban születnek, mint-hogy megmondani sem tudom, hány éve találkoztam utoljára az eltávozottal, Végh Miklóssal. Mégis e sok esztendő sem tudott közénk állni, olyan szoros volt a korábbi kötelék. Gyermekek- és ifjúkorunk jó néhány éve ugyanabban a salgótarjáni nagyállomási házban – tekintve, hogy apánk vasutasok voltak – telt, s szabadidőnk jó részét sötétedésbe hajló

adáz focisatákkal, a szemközti hegyre való romantikus kirándulásokkal és persze sok-sok – életkorunknak, érettségünknek megfelelő komolyságú, színvonalú – beszélgetéssel töltöttük. Aztán véget értek az itthoni iskolás évek, mindketten egyetemre, az ELTE-re kerültünk, én három évvel korábban – minthogy annyival voltam idősebb – diplomáztam. Hazakerülvén először mindketten tanítottunk különböző középiskolákban, majd Ő is, én is az akkori kulturális szakigazgatásban kaptunk megbízásokat, majd Végh Miklós 1973-ban a Palócföld főszerkesztője lett, én pedig hol a szerkesztőbizottságnak, hol a szerkesztőségnek voltam a tagja. Igazi, parázs vitáknak helyet adó szellemi műhely volt az 1975-ben létrehozott Arany János utcai szerkesztőségi iroda, ahol rendszeresen összejöttünk döntést hozni, de csak úgy találkozni, beszélgetni is.

Az új főszerkesztő olyan személyiségeket követett, mint Bobál Gyula, Mlinárik István, Csizmadia Géza, Csukly László és Kojnok Nándor. Ők – ilyen-olyan mértékben – valamennyien korszakos jelentőségű alakjai voltak a folyóirat 1954 óta gyakorlatilag folyamatos történetének, de Végh Miklós is joggal tartozik e tiszteletet parancsoló sorba, annál is inkább, mert nem kevesebb, mint éppen tíz esztendeig töltötte be – elsőként úgymond főállásban – ezt a felelősségteljes funkciót. Ebbéli munkássága rangját azonban nem az időtartam fémjelzi leginkább, hanem a lap teljes mértékű, mondhatni radikális megújítása. Formailag a klasszikus folyóiratszerű külső egy nagyobb méretű, átlagosan mintegy harminc oldalas úgymond füzetre cserélődött, s évente hatszor jelent meg a megyei tanács művelődési osztályának kiadásában. Ennél is fontosabbak azonban azok a tartalmi változások, amelyek zöme Kassai-Végh Miklós – amely nevet az 1973/2-es számtól használt – kezdeményezésére, hitvallása szerint valósultak meg. Meghonosította a címlapon kezdődő, a borító belső oldalán folytatódó, főként társadalompolitikai jegyzeteket, ha úgy tetszik, vezércikkeket. Az elsőt még a szerkesztőség jegyezte, hangsúlyozván a megújulás lényegét, azt a törekvést, hogy közvetlenebbül és következetesebben szolgálja a lap a társadalmi közéletet, közgondolkodást befolyásoló folyamatokat. Aztán egyre többször a főszerkesztő írta ezeket az általa aktuálisnak vélt kérdésekről, például a közös eszmecserék, a viták fontosságáról. Bár nem szenvedett hátrányt a megye gazdag kulturális, szellemi értékeire, hagyományaira való figyelés sem, a fő profil a *Változó valóságunk* – már a címevel is orientáló – rovatban öltött testet, amely műfajilag elsősorban az irodalmi szociográfiákban, szociológiai jellegű riportokban s ilyen dolgozatokat író szerzők támogatásában volt tetten érhető. 1976-tól gondozott több Palócföld Könyvek sorozatban

megjelent kötetet. 1977-ben Madách-díjjal tüntették ki. Az ő főszerkesztésében megjelent utolsó lapszám az 1983/6-os volt, amely azonban már azon év 1. számától ismét a szokásos folyóirat-formátumban látott napvilágot. A főszerkesztő még néhány évig a megyében munkálkodott, de 1986-tól már véglegesen a fővárosban töltött be felelős beosztásokat. Számos lapban írt verseket, kritikákat, publicisztikákat is, Nógráddal való kapcsolata azonban – nyilván az ő akaratából – teljes mértékben megszakadt.

E sajnálatos tény azonban nem feledtetheti azokat az eredményeket, amelyek a nevéhez fűződve végérvényesen, feledhetetlenül beíródtak Nógrád szellemi történelemkönyvébe. Annál is inkább, mert – mint az 1974/6-os szám bevezetőjében írta – a józan, megfontolt cselekvésre kell, hogy essék a hangsúly, az egyes emberre jutó teendők tényleges elvégzésére, a társadalomnak hasznot hajtó konkrét, minőségi cselekvésre. „Olyan tevékenységre, amit nem fertőz kisszerűség, értetlen akadémikuskodás, vagy akár a szűk látókörű óvatoskodás, de nem mértelyez megsemmisítő nagyvonalúság, parttalan hebehurgyaság sem...” Szeretném hinni, hogy mások is így látják: Végh Miklós saját munkássága mércéjének is tartotta e meggyőződését.